

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Kfv.IV.35.607/2013/4.szám

A Kúria Szűcsné dr. Kovács Katalin ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Farkas Sütő Ákos jogtanácsos által képviselt Magyar Államkincstár alperes ellen támogatási ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2013. április 15. napján kelt 12.K.27.037/2013/3. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 4. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t

A Kúria a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.037/2013/3. számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 30.000 (azaz harmincezer) forint elsőfokú és 30.000 (azaz harmincezer) felülvizsgálati eljárási perköltséget.

A kereset és felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes az Út és Erény Községe Egyház (a továbbiakban: Egyház) által létrehozott önálló jogi személy fenntartó, amely állami normatíva felhasználása révén szociális szolgáltatói tevékenységet látott el.

Az Egyházat a 2012. január 1-én hatályba lépett, a lelkiismeret és

vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) melléklete nem tüntette fel az Országgyűlés által elismert egyházként, valamint az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter sem vette nyilvántartásba. Az Egyház az Ltv. 34. § (1) bekezdése értelmében 2012. január 1-étől ipso iure egyesületté vált.

Az Egyház az Alkotmánybíróság előtt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése szerinti panaszeljárást kezdeményezett az Ltv. egyes rendelkezései alkotmányossági vizsgálata és megsemmisítése iránt. Emellett az Ltv. 35. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően 2012. február 29-éig nyilatkozott továbbműködési szándékáról és az egyesületre vonatkozó szabályok szerint bíróság előtt változásbejegyzési eljárást indított.

A változásbejegyzési eljárásban az Egyház által csatolt alapszabályában a felperest jogi személy szervezeti egységként tüntette fel, azonban nem kérte annak jogi személyként történő nyilvántartásba vételét. A változásbejegyzési eljárás a Debreceni Törvényszék 2012. június 9-én jogerőre emelkedett végzésével zárult, amelyben a Debreceni Törvényszék az Egyházat (a továbbiakban: Egyesület) egyesületként nyilvántartásba vette.

A felperes ezt követően megszüntette szociális tevékenységét, ezért az illetékes kormányhivatal 2012. július 1-ével működési engedélyét jogerős hatósági határozatával visszavonta.

Az alperes - az indokolás módosításával - helybenhagyta az elsőfokú hatóság határozatát (2012. november 20.), amely a felperest 2012. június 9. és június 30. közötti idő vonatkozásában 1.982.008 forint jogosulatlanul igénybe vett normatív állami hozzájárulás és annak 35.174 forint igénybevételi kamattal megnövelt összege visszafizetésére kötelezte.

Az alperes indokolása értelmében az elsőfokú hatóság az egyházi és nem állami fenntartású szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók normatív állami támogatásáról szóló 213/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nr.) alapján benyújtott felperesi elszámolás tárgyában hozta meg határozatát. A felperes a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) 4. § (1) bekezdés mb) pontja értelmében fenntartóként működő szervezet. Ugyanakkor azonban a Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről szóló 2011. évi CLXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 38. § (1) bekezdése konkrétan megjelöli azon személyi kört, amely humán-szolgáltatások ellátása érdekében normatív és egyéb állami hozzájárulást használhatnak fel. A felperes nem tartozik a Kvtv. személyi hatálya alá, mert nem került nyilvántartásba vételre az Egyesület által létrehozott jogi személyként, ugyanakkor az

Egyesület egyházi jogi státusának megszüntetésével elvesztette az egyháztól származtatott jogi személyiségét is. Ezért a felperes – az Egyesület ekként történt nyilvántartásba vételét követően – 2012. június 9-e és az Egyesület működési engedélyének visszavonása – 2012. július 1. – közötti időben már nem volt jogosult állami normatíva felhasználására. Az alperes 2012. november 20-án kelt határozatában foglalt megállapítása szerint tehát jogszerű volt az elsőfokú határozat akkor, amikor a felperest az erre az időtartamra járó normatíva visszafizetésére kötelezte.

Ilyen előzmények után hozta meg az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozatát (a továbbiakban: Abh.). Az Abh. rendelkező részében ex tunc, azaz 2012. január 1-ére visszamenőleges hatállyal megállapította az Ltv. azon rendelkezéseinek alaptörvényellenességét, amelyek az egyházak Országgyűlés általi elismerésére [7. § (1) bekezdése], a korábban egyházként nyilvántartott szervezetek ipso iure egyesületté válására [34. § (1) bekezdése], az egyházzá válás elismerésére vonatkozó eljárásra [11. § (1), és (3)-(5) bekezdései], valamint az állami támogatás igénybe vételét az Ltv. mellékletében felsorolt egyházakra korlátozására vonatkoztak. Az Abh. a felperesi Egyesületet érintően is kimondta, hogy az Ltv. szervezetek jogi státusát megváltoztató 34. § (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszt benyújtó indítványozók esetében nem alkalmazható (Abh. rendelkező rész 4. pont).

A felperes keresete folytán eljáró Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) ítéletével az alperes határozatát hatályon kívül helyezte és az alperest új határozat hozatalára kötelezte (2013. április 15.). A Bíróság a Kvtv. 38. § (1) bekezdésére, az Ltv. 11. § (1) bekezdésére, valamint az Abh.-ra történő hivatkozással megállapította, hogy mivel az Egyesület 2012. január 1-ével visszaszerezte egyházi státusát, ezért a felperes az egyház belső szabálya szerinti jogi személyiséggel rendelkező egységének vagy szervezetének tekintendő. Mivel az alperesnek határozata meghozatalakor még nem állt rendelkezésére az Abh. ezért nem tudta annak jogkövetkezményeit levonni. A megismételt eljárásban a Bíróság arra kötelezte az alperest, hogy az Ltv. 34. § (1) bekezdésének megsemmisítésére és arra tekintettel hozzon határozatot, hogy az Egyesület az Abh. folytán visszanyerte egyházi jogállását.

A jogerős ítélettel szemben az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a Kúriához, amelyben a Bíróság ítéletének megváltoztatásával a felperes keresetének elutasítását kérte. Perköltségigénye is volt pernyertesség esetére. Felülvizsgálati kérelmét azzal indokolta, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-ban hatályban tartott olyan rendelkezéseket [Ltv. 7. § (4) bekezdés, 16. §], amelyek a megismételt eljárásban ezért alkalmazást követelnek, azonban kizárják, hogy az Egyesületre egyházként, a

felperesre pedig ennek következményeként az egyház belső szervezeti egyházi szabálya szerint jogi személyiséggel rendelkező egységeként vagy szervezeteként lehessen tekinteni. Az alperes felülvizsgálati kérelmében foglaltak szerint az Egyesület az Abh. által hatályban tartott rendelkezések értelmében nem minősülhet egyháznak, illetve a törvényes feltételeknek a belső szervezeti egysége sem felel meg, mivel az Egyesület - visszanyert egyházi jogi státusa ellenére - nem tett eleget az Ltv. 11. § (3)-(4) bekezdésében [az Ltv.-t 2013. augusztus 1-jével módosító 2013. évi CXXXIII. törvény 16. § (2) bekezdése] foglaltaknak. E szerint az egyház egészének vagy legfőbb szervének képviselője nem kérelmezte a miniszternél a belső egyházi jogi személy nyilvántartásba vételét, illetve az adott belső egyházi jogi személy közvetlen felettes egyházi szervének a miniszternél bejelentett képviselője vagy a bevett egyház belső szabálya szerint erre feljogosított tisztségviselője jogi személyiségét nem igazolta.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az ítélet hatályában történő fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem megalapozott.

A Kúriának a felülvizsgált jogerős ítélet jogszerűsége kapcsán a felperes jogi státusa tárgyában kellett állást foglalnia, különös tekintettel az Abh. rendelkezéseinek érvényére.

Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság érdekeltség bizonyításához kötött, mégis alapvetően normakontroll eljárását vonja maga után, amely „kivételesen” akkor kezdeményezhető „ha

a) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és

b) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.” Olyan helyzetről van tehát szó, amikor egyéb hatósági avagy bírósági eljárás közbejött nélkül, önmagában a jogszabály hatályba lépése eredményez a panaszos esetében alapjogi jogsérelmet. Ilyenkor - elvileg - önmagában a jogszabály jogrendszerből való kiiktatása, azaz az alaptörvény-ellenesség megállapítása és a jogszabály megsemmisítése orvosolja az indítványozó alapjogi jogsérelmét.

Az Abh. az Egyesület - és nem a felperes - alapjogi jogsérelmét bírálta el. Mivel a felperes állami normatíva-felhasználására jogosító jogi státusa közvetlenül kapcsolódott az Egyesület egyházi jogi státusához, ezért a Kúria döntő jelentőséget tulajdonított annak, hogy az Abh.-ban foglaltaknak lehet-e és hogyan érvényt szerezni a perbeli esetben.

Az Alkotmánybíróság az Egyesület panaszát befogadta, azaz úgy ítélte meg, hogy az Ltv. hatályba lépése önmagában alapjogi megsértelmet okozott. Ez tehát azt is jelenti, hogy értelemszerűen érdeksérelem keletkezett az általa szociális szolgáltatás nyújtására létrehozott felperes részére is.

A perbeli esetben azonban az Alkotmánybíróság Abh.-ban foglalt rendelkezései - az Ltv. egyes rendelkezéseinek ex tunc hatályú megsemmisítésével - nem orvosolták az Egyesület alapjogsértelmét, illetve a felperes ahhoz kapcsolódó érdeksértelmét: az Egyesület nem nyerte vissza egyházi státusát (a per idején egyesületi tevékenységet folytatott azzal, hogy szociális szolgáltatói tevékenységre működési engedéllyel már nem rendelkezett) és ezzel összefüggésben a felperes nem vált „belső egyházi jogi személlyé” önmagában azzal, hogy az alaptörvény-ellenesnek minősített törvényi rendelkezések kikerültek a jogrendből.

Ennek oka csak részben volt az, hogy a megsemmisítést, valamint az Abh. közvetlenül az Egyesületre szabott rendelkezését nem követte az Egyesület egyházi jogállásának utólagos törvényalkotói elismerése. Az alkotmánybírósági jogorvoslat akadályát képezte ugyanis az is, hogy az Egyesület a panaszindítvány benyújtását követően olyan jognyilatkozatokat tett, amelyek eredményeként meghozott jogerős bírósági végzés megváltoztatta az Egyesület és nyomában a felperes jogi státusát. Sőt utóbb - 2012. július 1-ével - az Egyesület kezdeményezte a szociális szolgáltatói tevékenységének jogerős hatósági aktussal történő megszüntetését (a kormányhivatal visszavonta az Egyesület működési engedélyét).

Az így kialakult jogi helyzetben az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban 2013. március 1-ével az Alkotmánybíróság által elbírált norma ex tunc hatályú megsemmisítése „eredeti állapotot”, az Ltv. kihirdetésére visszamenőleges helyzetet teremtett a norma szempontjából.

De - ilyen irányú kérelem hiányában - az Abtv. 45. § (5) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság nem annulálhatta az időközben meghozott bírói és hatósági döntéseket. Az Egyesületnek az Abtv. alapján lett volna lehetősége panaszának kiegészítésére, amelyre azonban az Abh. indokolásából megállapíthatóan nem került sor. A Kúria a jelen perben viszont értelemszerűen nem volt jogosult a más bírósági eljárásban és a perbelihez nem kapcsolódó hatósági eljárásban meghozott bírói és hatósági döntés érvénytelenségének megállapítására.

Mindezen indokok alapján a Kúria nem osztotta a Bíróság azon álláspontját, amely szerint az Egyesület az Abh. alapján 2012. január 1-ére visszamenőlegesen egyházi státust szerzett. Az Abh. rendelkező részének 4. pontjában az Alkotmánybíróság a vizsgált norma alaptörvény-ellenességéről döntött, ilyen irányú indítvány

hiányában azonban az Egyesület maga által kezdeményezett egyesületkénti nyilvántartásba vételéről szóló bírósági határozat érvényességéről nem. Ez a bírói döntés pedig meghatározta az Egyesület és közvetetten a felperes jogi státusát is.

Ezért helyesen hivatkozott arra az alperes a felülvizsgálati kérelmében, hogy a felperes 2012. június 9. és 30. közötti időben nem felelt meg az Sztv. 4. § (1) bekezdés mb) pontja szerinti feltételeknek, mivel az őt létrehozó szervezet nem minősült egyháznak, ezzel szemben a jogerős bírósági végzés tanúsága szerint egyesületi jogi státussal rendelkezett. Az Egyesület pedig nyilvántartásba vételkor nem kérte a felperesnek a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cet.) 20. § (3) bekezdése szerinti nyilvántartásba vételét.

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Etv.) 4. § (2) bekezdése értelmében - az alperes határozatának meghozatala idején hatályos régi Ptk. 61. § (5) - (6) bekezdéseivel egyezően - az egyesület jogi személy, amely a nyilvántartásba vétellel jön létre. Ezért az egyesület szervezeti egységének jogi személyisége is kötődik a nyilvántartásba vétel tényéhez. Ehhez a követelményhez kapcsolódóan írja elő a Cet. 20. § (3) bekezdése a szervezeti egység jogi személlyé nyilvánítása esetén azt, hogy „(...) a nyilvántartásba vétel iránti kérelemnek tartalmaznia kell a következőket is:

- a) a jogi személy szervezeti egység nevét, székhelyét és
- b) a jogi személy szervezeti egység ügyintéző és képviselői szervének nevét”. Ezen adatok hiányában a bíróság nyilvántartásba vételről szóló határozatában arról rendelkezni nem tudott.

A nyilvántartásba vételről döntést hozó bíróság jogi személykénti elismerést tartalmazó aktusának hiányában pedig a szervezeti egység, azaz a felperes a Kvtv. 38. § (1) bekezdése alapján nem jogosult normatív állami támogatás felhasználására.

A kifejtettek értelmében a Bíróság ítélete a Cet. 20. § (3) bekezdésébe, valamint az Ltv. 11. § (3) és (4) bekezdésébe ütközött, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdése értelmében hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasította.

Az alperes sikeres felülvizsgálati kérelmére tekintettel a Kúria a felperest kötelezte az alperes első és felülvizsgálati perköltségének megfizetésére.

Mivel a felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. §-a értelmében személyes illetékmentességet élvez, ezért a kereseti és felülvizsgálati eljárási illeték a 6/1986. (IV. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam terhén marad.

Budapest, 2014. október 7.

**Dr. Kozma György sk. a tanács elnöke, Dr. Hörcherné Dr. Marosi
Ildikó sk. előadó bíró, Dr. Balogh Zsolt sk. bíró**